

bovenvleugels die vooral in het zonlicht prachtig opschijnen. Het vrouwtje is iets minder fraai, met een wat minder fel oranje, maar ook nog een “beauty” om te zien. Overigens is niet alleen de bovenzijde zo mooi, maar ook de licht grijs-blauwe onderzijde, met oranje achterrand, van de achtervleugels.

En dát ze mooi zijn (persoonlijk had ik er nooit een in levende lijve gezien) bleek toen we achter het molentje waren en eindelijk de zon even door de wolken heen prikte. Drie kwartier na de start van de excursie zagen we de eerste grote vuurvlinder vliegen. Pijsnel – helaas had niet iedereen ‘m gezien. Een paar stappen na deze waarneming riep iemand dat er een zilveren maan was gevonden. Een grote vuurvlinder én een zilveren maan in nog geen vijf minuten! De excursie kon nu al niet meer stuk! De zilveren maan liet zich prachtig bekijken, zittend in de vegetatie. En vanwege de inmiddels weer betrokken lucht bleef de vlinder daar ook zitten en konden veel mensen een mooie foto maken. Zie bladzijde 19 en 20.

Veel mensen maakten zich wel een beetje zorgen, vanwege de bewolkte lucht. Maar een kwartiertje later riep Luut dat hij een tweede grote vuurvlinder had gevonden. Het exemplaar zat op een rietblad, mooi rustig, zodat ook hier weer veel foto’s gemaakt konden worden. Na enige tijd kwam het zonnetje er weer door en vloog de vlinder weg. Daarna duurde het maar even voordat er opnieuw een exemplaar werd gevonden, nectardrinkend op een grote kattenstaart, zoals ’t bij veel mensen in het geheugen zal zitten. De grote vuurvlinder wordt namelijk met regelmaat afgebeeld, op internet en in boeken, gefotografeerd op een kattenstaart!

Na enige tijd door het gebied gestruind te hebben, stond het aantal waarnemingen van de grote vuurvlinder op minimaal 3 mannetjes en 2 vrouwtjes. Voor de zilveren maan bleef het bij die ene. Van de grote vuurvlinder werden aan het eind van de excursie nog zo’n 200 eitjes gevonden, op de bladeren van de forse waterzuringpollen, in de slootkant langs het pad. Op sommige bladeren werden enkele eitjes geteld, op andere meer dan 50!

Verslag excursie Schaopedobbe bij Elsloo 4 augustus 2012 Gerard Bergsma

Het weer is prachtig op deze zaterdag in het begin van augustus. Om 13.30 uur heeft zich een groep van circa 20 deelnemers gemeld voor deze excursie. We beginnen vroeger dan anders, omdat het natuurgebied van de Schaopedobbe en omgeving nogal uitgestrekt is. Direct bij de entree slaan we linksaf een langgerekt en geaccidenteerd veld in. Dit was vroeger weiland en is (na te zijn afgeplagd) teruggegeven aan de natuur. Het is er nu behoorlijk schraal en de verderop grazende kudde schapen heeft de begroeiing behoorlijk kort gemaakt. Rechts van ons bloeit de heide volop en dit nodigt uit om er een kijkje te nemen, want er bevinden zich ongetwijfeld vlinders. Al snel wordt daar de Groene weide-uil (*Calamia tridens*) gevonden. Een groep excursiedeelnemers loopt langzaam door de heide, terwijl een andere groep langs de rand van het veld en de bloeiende heide naar vlinders speurt. De eerste resultaten stromen binnen. Klein geaderd witje,

dagpauwogen, boomblauwtjes, citroenvlinders, hooibeestjes, bruine, oranje en bonte zandogen en natuurlijk een aantal heivlinders. In het langgerekte veld worden een twintigtal rupsen van de sint-jacobsvlinder (*Tyria jacobaeae*) op jakobskruiskruid (*Senecio jacobaea*) gevonden. Ook zuringspanners (*Lythria cruentaria*), gewone heispanners (*Ematurga atomaria*) en het roodbont heide-uiltje (*Anarta myrtilli*) worden waargenomen. Halverwege het veld duikt ineens een vrouwtje van de bruine vuurvlinder op. Slechts enkelen zien dit vlindertje op die plek, want de meeste deelnemers zijn in de heide aan het struinen. Bij de afrastering van de schaapskudde worden we rechtsaf gedwongen en worden beide groepen in een prachtig nieuw geaccidenteerd heidegebied met elkaar herenigd. Hier komen de verrassingen tevoorschijn, zoals kommavlinders, heideblauwtjes, Icarusblauwtjes, een kleine vuurvlinder, bruine vuurvlinders (mannetjes en vrouwtjes, zie foto blzd. 22), en eikenpages. Verder vliegen daar ook een koevinkje, een zwartsprietdikkopje, hooibeestjes (10 stuks) en heivlinders (15 stuks). Ook zien we daar enkele soorten nachtvlinders: lieveling (*Timandra comae*), hageheld (*Lasiocampa quercus*), oranje agaatspanner (*Eulithis testata*), vierbandspanner (*Xanthorhoe ferrugata*) en de microvlinders maisboorder (*Ostrinia nubilalis*), geelzoommot (*Loxostege sticticalis*) en granietbladroller (*Phiaris schulziana*) waarvan de rupsen op struikheide (*Calluna vulgaris*) leven. De gouden tor (*Cetonia aurata*) wordt waargenomen en ook een vrouwtje wesp spin (*Argiope bruennichi*) in het bekende wielweb met zigzag spinselpatroon. Het is inmiddels vier uur geweest en er komt bewolking opzetten. We besluiten naar de bekende Schapepoel te wandelen, want die wil iedereen even zien. Het meertje (ook wel schaopewaskerdobbe genoemd) ligt op een verhoogd deel van het natuurgebied (een fort) en wordt gevoed door kwel- en regenwater. Vroeger werden de schapen in de dobbe gewassen, alvorens ze werden geschoren. We wandelen terug over het pad rondom de Schaopedobbe en arriveren rond vijf uur bij de auto's. De meesten gaan naar huis. Een klein groepje gaat vlakbij het Canadameer bij de plaatselijke snackbar eten. Het is gelukkig weer zonnig geworden en dus is het goed toeven op het terras van de snackbar, maar de op een smartphone geraadpleegde buienradar laat onheilspellende dingen zien. Er is een onstuimig front met veel regen op komst en deze ligt op ramkoers met ons plan om deze avond op de Schaopedobbe te gaan nachtvlinderen. We blijken nog een uurtje (tot ongeveer 21.00 uur) te kunnen rondkijken in het gebied, maar dan begint het in het westen en zuidwesten behoorlijk donker te worden en ontwaren we vele lichtflitsen en horen gerommel en gedonder. Wanneer we enige tijd later in de auto's stappen regent en onweert het al boven onze hoofden. Het ziet er niet best uit. Later die avond vernemen we via het nieuws van het drama met de in Steenwijkerwold omgewaaide feesttent. Toch was het een geslaagde (dag)excursie, omdat we alle doelsoorten dagvlinders hebben gezien. De nachtvlinders komen hopelijk bij een volgend bezoek aan de Schaopedobbe wel aan bod.

Fruitboomdwergspanner (*Eupithecia insigniata*) Foto: Anneke van der Veen

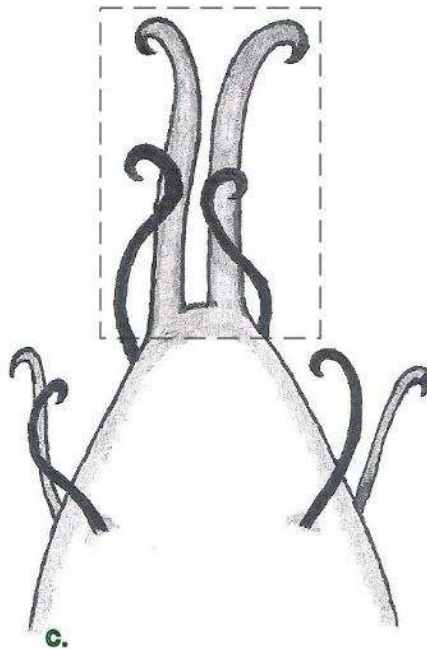
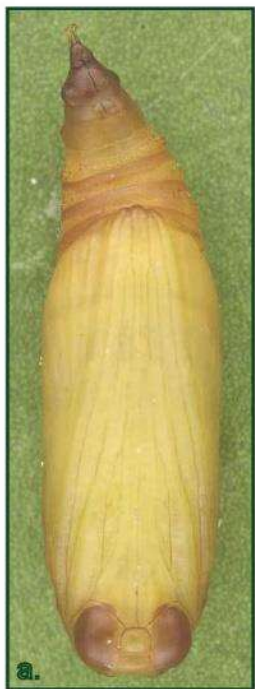

Twee zakjes van het Rozenkoker-motje (*Coleophora gryphipennella*) op Hondstroos tijdens bladmijnenexcursie. Foto: Siep Sinnema

Bruine vuurvlieder (*Lycaena tityrus*), vrouwtje, tijdens de excursie op de Schaapedobbe. Foto: Marjolein Stam

Poppen
en

± 0,5 mm.

cremasters.

Deel a: pop van *G. rufifasciata* (www.ukleps.org).

Deel b: pop van *E. linariata* (www.ukleps.org).

Deel c: cremaster van *E. pulchellata* (tekening: Gerrit Tuinstra).